

**Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.
Komunikacja w Internecie – nowe oblicze kultury dziecięcej**

Relacja mediów cyfrowych i dzieci wykazuje współcześnie znaczną zależność. Trudno doszukać się dziś takich przestrzeni dzieciństwa, w których nie miałyby swojego udziału nowoczesne technologie. Dzieci „zaprzyjaźniły się” ze swoimi smartfonami, tabletami i innymi urządzeniami pozwalającymi im na swobodne przemieszczanie się między rzeczywistością fizyczną i wirtualną. Z jednej strony efekty tej więzi wielokrotnie wybrzmiewały w badaniach prowadzonych w różnych obszarach nauki. Z drugiej jednak strony w wyniku dynamicznie postępujących zmian w zakresie funkcjonowania dzieci, jak i w obszarze nowych technologii ujawnia się wiele takich przestrzeni, które pozostają nadal nieodkryte. Jedną z takich kategorii wydaje się kultura dziecięca, która w obliczu „ucyfrowienia” dziecięcych przestrzeni może przyjmować zupełnie inne oblicze niż jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Działania badawcze w niniejszej rozprawie doktorskiej skoncentrowałam więc na próbie **zrekonstruowania przejawów kultury dziecięcej generowanej przez dzieci w wybranych miejscach sieciowych podczas komunikacji internetowej**. W tym celu podjęłam szereg kroków, które zostały opisane w siedmiu rozdziałach składających się na całość rozprawy.

Pierwsze trzy rozdziały stanowią teoretyczny kontekst analizowanego zjawiska. Na wstępie podjęłam namysł nad rozwojem badań dotyczących dziecka i dzieciństwa. Dokonałam próby uporządkowania pojawiających się podejść w badaniach nad dzieckiem z perspektywy: historycznej, pedagogicznej oraz socjologicznej. Osią teoretyczną okazał się tu m.in. *nowy paradygmat socjologii dzieciństwa* oraz teoria głosów dziecięcych. W drugim rozdziale pochyliłam się nad kategorią nowoczesnych technologii. W oparciu o literaturę przywołałam główne rodzaje oddziaływań użytkownika sieci na jakość ludzkich doświadczeń, zwracając szczególną uwagę na specyfikę komunikacji internetowej. Inspirującą do prowadzenia dalszych badań własnych okazała teoria społecznych uwarunkowań używania mediów przez dzieci autorstwa D. Buckinghama. Dopełnieniem wywołanych kategorii (dziecko, dzieciństwo, Internet, komunikacja internetowa) był namysł nad specyfiką badań dotyczących kultury dziecięcej podjęty w trzecim rozdziale rozprawy. Ukazałam w nim drogę, jaką przebyły owe badania zarówno na gruncie zagranicznym, jak i polskim. Cenne w tym miejscu okazały się szczególnie dokonania badawcze W. Corsaro i jego nowatorska koncepcja socjalizacji (*interpretive reproduction*).

W rozdziale czwartym zawarłam opis zastosowanej metodologii badań, na którą złożyły się na dwa etapy. Pierwszy z nich miał charakter pomocniczy i stanowił identyfikację pola badawczego drogą ankiety. W drugiej, właściwej części, podzielonej dodatkowo na dwa obszary badawcze, zastosowałam podejście jakościowe w badaniach netnograficznych. Złożony charakter badań determinował tym samym rodzaje wykorzystanych metod gromadzenia danych, doboru próby badawczej oraz analizy danych, które zostały opisane również w części metodologicznej.

Trzy kolejne rozdziały wraz z zakończeniem składają się na raport z badań własnych. Ich kolejność stanowi odzwierciedlenie przywołanych wyżej części i obszarów badań. Piąty rozdział (wstępna część badań) poświęciłam analizie danych zgromadzonych drogą ankiety. Miał on na celu ukazać sposoby użytkowania Internetu przez dzieci oraz wyłonić miejsca sieciowe, w których dzieci funkcjonują. W szóstym rozdziale (właściwa część badań – obszar pierwszy) dokonałam charakterystyki wybranych „sieciowych podwórek”, na których generowana jest kultura dziecięca. Skategoryzowałam także wyłonione przykłady e-wytworów dziecięcych, traktując je jako elementy współczesnej kultury dziecięcej. Siódmy rozdział (właściwa część badań – obszar drugi) zawiera analizę specyfiki dziecięcej komunikacji internetowej. Interpretuję w nim ujawnione kategorie w ramach tematyki

podejmowanej przez dzieci w wybranych miejscach sieciowych, a także wyróżniam swoiste cechy języka dzieci wyodrębnione podczas analizy przykładów komunikacji internetowej.

Świadomość, iż kategorie uzyskane w procesie próby zrekonstruowania przejawów e-kultury dziecięcej są jedynie jedną z wielu możliwych interpretacji zgromadzonego materiału, uniemożliwia przesądzenia o reprezentatywności badań. Tym bardziej, iż już sam wybór wskazanych przez dzieci miejsc sieciowych, na których dane te były gromadzone, obarczony był w pewnym stopniu subiektywnością. Moim celem było jednak włączenie się do dyskusji nad zjawiskiem kultury dziecięcej tym razem w obliczu cyfryzacji życia współczesnych dzieci i być może zainicjowanie nowych pytań odnoszących się do specyfiki współczesnego dzieciństwa.